

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Antidotorum Evangelicorum D. Thomæ Stapletoni, S. Theol. Doctoris, & in Academica Louaniensi S. Script. Professoris Regij, Pars Altera - In Sacrosanctum Euangelium secundùm Ioannem

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

51. Panis que[m] ego dabo, caro mea est (qua[m] ego dabo) p[ro] mu[n]di vita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39480

apertissimè sic homines à Patre trahi ad Christum, vt liberè hunc tractum sequantur vel non sequantur. *Verumque hoc verum est* (ait Augustinus) *Deus Pater attrahit ad filium homines, & dimittit homines, vt quis quid voluerit eligat.* Rursum alibi. *Trahi à Patre ad Christum, nihil aliud est, quàm donum accipere à Patre quo credat in Christum.* Et de hoc dono alibi dicit. *Credere in Christum, & operari iuxta fidem Christi, virumque nostrum est propter arbitriū voluntatis; & utrumque datum est à Patre propter spiritum fidei & charitatis.* Sic rursum de dono castitatis: & explicans illa Christi verba, *Non omnes capiunt hoc verbum, sed quibus datum est, ita scribit.* *Vt hoc verbum quod non ab omnibus accipitur, ab aliquibus capiatur, & Dei donum est, & liberum arbitrium.* Porro de facto non omnes qui trahuntur à Patre ad Christum venire, his verbis docuit Augustinus. *Quis non videat & venire quemque ad Christum & non venire arbitrio voluntatis? Sed hoc arbitrium potest esse solum si non venit, non autem potest nisi adiutum esse si venit.* Obserua quod dixit, *potest esse solum si non venit,* quia aliquando etiam quando non venit, non est solum, sed gratia Dei adiutum, quam proteruè abiicit. Vnde alibi Augustinus postquam dixisset, *visorum suasionibus siue extrinsecus, siue intrinsecus, Deum agere cum anima rationali vt credat, atque hoc modo ipsum velle credere in hominibus operari;* propter hominum proteruitiam, qui operanti in illis Deo cooperari interdum nolunt, adiunxit statim: *Cōsentire autem suasioni aut vocationi Dei, vel ab ea dissentire, propria voluntatis est.* Quæ omnia contra Caluini hoc loco corruptelas diligenter notanda sunt.

Cont. lit.
lib. 2. c. 84
De prad.
sanct. li. 1.
cap. 8.
Ibidem
cap. 3.

De grat.
& lib. 176.
cap. 4.

De gratia
Christi
cap. 4.

De Spiritu
& lit.
cap. 33.

si. Panis quem ego dabo, caro mea est (quam ego dabo) pro mundi vita.

Explicat nunc Christus discretis verbis de quo pane & cibo hætenus locutus fuerit. In principio sermonis dixerat. *Operamini cibum quem filius hominis dabit vobis.* Postea adiecit. *Pater meus dat vobis panem de cælo verum. Panis verus est qui de cælo descendit, & dat vitam mundo.* Denique, *Ego sum panis vite.* Quibus omnibus verbis docuit se hominem factum in cibum fore, tam ex Patris sui dono, qui misit eum in mundum, quàm ex suo proprio dono. Et quia ad hanc rem intelligendam fide opus erat, multa de fide & de dono fidei interseruit. Moxque ad principale argumentum

Ver. 27.
32.
33.
35.

48. rediens, iterum dicit, *Ego sum panis vite*: & statim de excellentia & effectu huius panis longè alio quàm erat ipsius manna, ubi pauca dixisset, nunc discitè explicat: *Panis*, de quo hactenus locutus sum, & quem me daturum promisi, & (quod nunc repeto) *quem ego dabo*, suo videlicet tempore & loco, *caro mea est*, non mystica aliqua, sed vera, *quam ego dabo pro mundi vita*, ad mortem videlicet in cruce subeundam pro salute totius mundi. Hanc clausulã adiecit, tum vt veritas carnis exprimeret; tũ vt causam quandã specialẽ dandi huius panis insinuaret, nimitũ in perpetuã mortis suæ recordationem. Quam etiam ob causam quum de facto daret, adiecit

Luc. 22. *Quod pro vobis datur: hoc facite in meã commemoratione*. Hic sensus omniũ planè veterum Patrum tam Græcorũ quàm Latinorũ calculo cõprobat, & à plurimis hodie interpretibus asseritur: quorum omniũ testimonia diligenter in vnũ collegit Nicolaus Sanderus in tractatu super hoc cap. 6. Ioan.

Augustini sententia, loqui hic Christus de Panis Eucharistico. Quia tamen S. Augustinum aliter sentire aliqui volunt: eo quod tract. 25. in Ioan. spirituales manducationem docet eius vnus loca annotabimus. In tract. seq. 26. manducationem spirituales eam docet, quã cum fide & puritate Christus in altari sumitur. In eodem sermone sacramentalem manducationem tantũ, ab illa quæ sacramentalis ac spiritualis est, apertè distinguit. Denique tractatu 27. sermonem Christi concludens, ad sacramentalem manducationem dignè faciendam hortatur. Aliis quoque variis in locis de Sacramento corporis sui Christum hinc disputare docet: Serm. 11. & 46. de verb. Domini, de Ciuit. Dei lib. 17. capite 5. & 21. cap. 25. de consensu Euangel. lib. 3. cap. 1. de pecc. mer. & remiss. libr. 1. cap. 20. in quæstion. super Leuiticum capite 57. Epistola 95. contra Cresconium libro primo, capite 24 & 25. In Psalmum 33. concione 1. Ad eò nullus veterum aut frequentius aut expressius Christum de Sacramento in hoc cap. loqui docuit. Ad Patrum vnanimem consensum accedunt varii Concilia, quorum testimonia in dicto tractatu Nicolai Sanderi proferuntur. Sanè Conc. Tridentinum verba huius capituli ad Sacramentum applicat sess. 13. cap. 2. & contra Hussitas quum negare commodum esset, non negat, sess. 21. cap. 1.

Aliter sententiam sententia refellitur. Qui Christum in his verbis de Sacramento loqui negant eisdem argumentis vtuntur quibus Calvinus vtitur: quæ suo loco soluemus. Hoc in loco aiunt probabile non esse Christum hinc de Sacramento loqui, quum in proximè præcedentibus verbis de se pane vt Deo ac homine per fidem manducanda

manducando loquutus fuerit, ideoque hunc esse verborum sensum; vt qui hactenus fidem docuerit in se Deum ac hominem factum, nunc fidem doceat in se hominem crucifixum. *Hæc est enim fides (ait hoc loco Cornelius Iansenius) qua manducamus panem vitæ, vt credamus Christum esse verum Deum, & se hominem tradidisse pro nobis carnem suam & sanguinem.* Sed tum argumentum hoc valde leue est, tum sensus à verborum proprietate alienissimus. Argumentum ex duplici causa leue est, tum quia in præcedentibus de se pane per fidem manducando loquutum esse necessarium non est, sed ad manducationem panis, de qua dicturus erat, fidem esse imprimis necessariam, & fidei defectum in Iudæis causam esse cur hanc doctrinam non caperent, hactenus eum docuisse, magis probabile est; tum quia etsi daremus de sola spiritali manducatione per fidem, & de se pane vt Deo ac homine, in quem credere oportet, hactenus loquutum fuisse, nullo tamen modo sequitur propterea in his verbis de eodẽ pane Christum loqui. Hic enim multo aliter quàm prius loquitur, multo disertius & expressius, vt mox in argumentis nostris apparebit. Quare Chrysostomus, Euthymius, aliique Patres, licet præcedentia verba de fide in Christum Deum ac hominem, & de manducatione spiritali exposuerint; ad hæc tamen verba affirmant de Sacramento Christum loqui. Sensum, qui affingitur, alienissimum esse, argumenta quæ statim subiiciemus, luculenter docebunt.

Sanè Calvinus cum sensum auidè complectitur, negans prorsus de Sacramento in toto hoc capite Christum loqui. *Caluini sensus, cuius que absurda.* Et ex hoc sensu multa absurda infert; in verbo manducandi ad fidem nos hortari Christum, quasi vnicum medium potiendi hoc pane vitæ: *Christi carnem canalem esse qua vitam ad nos diffundat: vitam hanc nihil aliud esse quàm Christi iustitiam nobis imputatam, quando carnem Christi pro nobis crucifixam fide apprehendimus.* Ideoque in his verbis, *Panis quem ego dabo, &c. duplicem notat donationem: vnã qua Christus nobis se quotidie offert: alteram qua in Cruce se semel pro hominum vitã exposuit: ad cuius mortis percipiendã fructum in his verbis nos inuitat.* Hæc Calvinus ex alio illo sensu à verbis Christi alienissimo deducit; & non solum veritatem carnis Christi in Sacramento destruit, sed præterea vnicam spirituales manducationem, totamque imputatiuam suam iustitiam, inde construit. Ad eò refert à veto & literali sensu vel latum vnguem non discedere.

Nunc

De Sacra-
mento Chri-
stum loqui
pr. batur.

1. Argum.

2. Argum.

3. Argum.

4. Argum.

5. Argum.

6. Argum.

Nunc igitur hunc sensum aliquot argumentis confirma-
bimus. Primum duplicem hinc donationem Christus ponit:
alteram nobis, *Panis quem ego dabo*, de quo prius dixerat,
quem filius hominis daturus est vobis; alteram pro nobis, *Caro
mea est pro mundi vita*. Hæc posterior est corporalis, ergo &
prior. Ideò enim posterior adiecta est vt priorem exponeret;
& vt de qua carne loqueretur, nos doceret. Deinde hæc dona-
tio panis futura dicitur, *quem ego dabo*, sicut donatio carnis
pro mundi vita futura tunc erat; vnde in Græco repetitur,
quam ego dabo. Sed non nisi corporaliter vtrumque tunc fu-
turum erat, quia ad spiritualement donationem quod attinet fi-
de capiendam, ab initio mundi vtraque facta erat. Nam om-
nes iusti ab initio mundi in Christum futurum & redem-
ptionem per sanguinem eius futuram crediderunt; quo sensu
dicitur, *Agnus occisus ab origine mundi*. Quare Calvinus, &
qui de spirituali per fidem manducatione hæc verba expo-
nunt, verbum Christi, *dabo*, prorsus euacuant, falsique ar-
guunt. Tercio, dare Christum per fidem manducandum seu
hominem factum seu crucifixum, donum est commune toti
Trinitati, quia spirituale donum est. Sed Christus hinc loqui-
tur de dono sibi proprio vt filio hominis, & secundum hu-
manam naturam. Quare sicut caro quam dedit pro mundi
vita, erat proprium donum filij hominis, quo *dedit semetipsum
pro nobis*, &c. sic panis quem hinc se daturum promittit, est
proprium donum Christi vt filius hominis erat; in vtroque
dono *perficiens opus quod dedit illi Pater*, sicut supra dicit
cap. 4. vers. 34. vt ibi exposuimus. Vtrumque igitur corporale
est, & officio corporis accipiendum: quod tres Euangelistæ
diligenter notarunt; *Et dedit discipulis suis dicens: Hoc est
corpus meum*. Quarto, hunc cibum præfert manna; ergo in
veritate cibi & manducationis corporalis vtraque conue-
niunt. Non enim constituitur differentia nisi inter ea que
aliquo modo conueniunt. Nullo autem prorsus alio modo
conueniunt manna & caro Christi in Sacramento, nisi in so-
la manducatione corporali vtrique communi. Quinto, hunc
cibum promittit Christus daturum credentibus in se, nec nisi
prius credentibus; quam ob causam de fide prius disputauit
tam multa. Prius igitur est credere in Christum, & postea
hunc cibum accipere; ergo aliud credere, aliud accipere. Sex-
to, fides non in carnem, sed in totum Christum est. Diuini-
tas & tota Christi humanitas fidei obiectum est, fideque per-
cipitur. Nulla igitur causa esset, cur hunc cibum carnem
suam

suam vocaret, & quidem toties vocaret, nisi de carnis proprietate & proprio manducationis officio loqueretur. Alia argumenta ex sequentibus adhuc sententiis accumulabuntur.

53. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

Propter hæc verba, quæ communionem sub vtraque specie omnino necessariam tradere videbantur, quidam Catholici interpretes de spirituali tantum manducatione Christum toto hoc capite disputare, non de sacramentali, vel de ipso omnino Sacramento, iudicauerunt; vt imprimis Caietanus: alij non principaliter & proprie, vt in articulis Ruardus Tapperus, Ioan. Hesselius in libro de veritate Eucharistiæ, & post istos Cornelius Iansenius. Sed hi magni & docti viri, vt scribit de illis Claudius de Sainctes in opere Eucharist. Reperit. 6. cap. . . trepidauerunt timore vbi non erat timor. Sanè D. Thomas tamen suo tempore laicos sub vna specie toto orbe communicare videret, tamen in commentariis in hunc locum indubitanter asserit, de Sacramento Christum in his verbis loqui. Idem fecerunt innumeri Patres, tamen eorum temporibus sub vna specie laici communicarent. Idem & alij hodie contra hæreticos decertantes, vt imprimis Martyr Rossensis lib. 5. contra Oecolampadium, qui vir sanctus non dubitat eum à Deo desertum habere, qui pertinaciter negaret Christum in hoc capite de Sacramento carnis suæ loqui. Eius iudicium sequuti sunt alij: Gul. Alanus Card. de Eucharist. lib. 1. cap. 31. Petrus Michaël de Eucharistia cap. 5. Claudius de Sainctes loco citato, Claudius Guilandis, Ioan. Gagneius, Titelmannus, & doctissimus interpres Franciscus Toletus. Sed & huius scholæ Magistri Ioan. Driedo de Script. Eccles. lib. 4. cap. 5. & Franc. Sonnius in succincta demonstratione errorum Confess. Caluinisticæ. Denique Conc. Trident. sess. 21. cap. 1. quum negat in his verbis vtriusque speciei communionem à Domino præceptam esse, non ideo negat, quia hinc de Sacramento Christus nõ loquitur, sed per alia Christi verba in hoc eodem capite hæc verba exponit. Sensus ergo Christi est, non vtriusque speciei sacramentalis necessitatem docere (species enim non nominat) sed perfectam & plenam carnis & sanguinis sui sumptionem esse necessariam, siue illa sub

*Verborum
sensus ex-
plicatur.*